

L'economia blava: una oportunitat per al territori

Óscar Vallejo Soler

Llicenciat en Ciències del Mar

Resum: Descripció divulgativa de les oportunitats de desenvolupament de l'economia blava al Delta de l'Ebre.

Paraules clau: economia blava, creixement blau, Delta de l'Ebre, aqüicultura, turisme.

Palabras clave: economía azul, crecimiento azul, Delta del Ebro, acuicultura, turismo.

Key words: blue economy, blue growth, Ebro Delta, aquaculture, tourism.

Mots clés: économie bleue, croissance bleue, Delta de l'Ebre, aquaculture, tourisme.

El creixement blau és una estratègia de la Unió Europea a llarg termini i de suport al creixement sostenible dels sectors marí i marítim. Reconeix la importància dels mars i oceans com a motors de l'economia europea pel seu gran potencial per a la innovació i el creixement. És la contribució de la Política Marítima Integrada de la UE en la consecució dels objectius de l'Estratègia 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador.¹

El creixement blau determina cinc sectors estratègics que es descriuen breument a continuació. L'**aqüicultura** és un dels cinc sectors de l'Estratègia de Creixement Blau de la UE, els objectius de la qual se centren a aprofitar el màxim potencial possible per a la producció d'aliments i creació d'ocupació, centrant-se en la sostenibilitat mediambiental.²

El **sector del turisme costaner i marítim** forma part de l'estratègia del creixement blau de la UE i s'ha definit com un àmbit amb potencial especial per impulsar una Europa intel·ligent, sostenible i integradora.

¹ Veg. Crecimiento azul. *Comisión Europea*. [En línia:] <http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_es>.

² Veg. Acuicultura. *Comisión Europea*. [En línia:] <https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture_es>.

En termes de valor afegit brut i ocupació és el sector marítim més important, amb una previsió de creixement d'un 3% fins l'any 2020.³

Els altres tres sectors estratègics són la **biotecnologia blava**, l'**energia oceànica** i l'**explotació minera dels fons marins**.

Dins del ventall de "l'economia policromàtica" es pot dir que enfront de l'economia negra, centrada en l'ús de combustibles fòssils altament contaminants, van sorgir propostes des de les Nacions Unides que van donar lloc a l'economia verda, basada en un ús eficient dels recursos que, com a conseqüència, redueix les emissions de carboni. Aquesta proposta es pot interpretar com una millora del model econòmic vigent i, per tant, considera que són les institucions les que s'han de comprometre per revertir la situació.

L'economia blava, per contra, defensa un model econòmic nou en què són les persones, amb la seva intel·ligència col·lectiva, i no els governs, les que tenen la capacitat de buscar solucions viables i sostenibles per al conjunt de la societat.

Segons Gunter Pauli, la clau està en "democratitzar l'economia", superant la dialèctica del que és propi, exclouent del que és comú.⁴

Des de l'administració pública catalana, a partir de l'Estratègia Marítima de Catalunya 2030, "es pretén desenvolupar plenament el potencial de l'economia blava del seu espai marítim, tot garantint l'equilibri social i territorial, sobre la base d'uns ecosistemes resilents biodiversos i plenament funcionals que generen uns serveis a la societat de màxima qualitat".

Des d'un punt de vista socioeconòmic, a les Terres de l'Ebre, els sectors "blaus" més representatius socioeconòmicament són el turisme costaner i marítim i l'aqüicultura. A l'àmbit del turisme costaner i marítim hem de destacar la importància dels subsectors següents.

³ Veg. Turismo costero y marítimo. *Comisión Europea*. [En línia:] <https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/coastal_tourism_es>.

⁴ Gunter Pauli (Anvers, Bèlgica, 1956) és autor del llibre *The Blue Economy* (2010). Citat per Carrasco, Jordi. «Economia en blau». *Ara* (25-10-2017).

Infografia. *Què és l'estratègia marítima de Catalunya?* Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Generalitat de Catalunya.

Turisme de natura. Aquest tipus de turisme, que té per motivació general estar en contacte amb la natura, consta de diverses activitats i modalitats associades. Les més conegudes són les del **turisme actiu**, en què la motivació principal és realitzar activitats físiques i esportives. Alguns exemples dins de l'àmbit de l'economia blava al territori serien els esports nàutics (vela, paddle surf, caiac, piragua, esquí aquàtic, etc.) i l'exploració aquàtica (snorkel, busseig esportiu, etc.). Ara bé, a la natura hi ha turistes per als quals, més enllà de l'activitat física, les seves principals motivacions són gaudir, observar i conèixer els valors i recursos propis dels espais naturals: la fauna salvatge, la flora i els hàbitats (llacunes deltaïques, badies marines, litoral marítim i espai marí). Serien aquests darrers els que practiquen l'**ecoturisme** o **turisme ecològic**. L'educació ambiental en aquest últim tipus d'activitat turística juga un paper primordial.

Turisme aquícola. En l'àmbit autonòmic s'ha regulat l'activitat del turisme aquícola, la qual es pot definir com una activitat desenvolupada pels col·lectius de professionals que desenvolupen l'activitat de l'aqüicultura mitjançant contraprestació econòmica, orientada a la valoració i difusió de la seva activitat i dels productes del medi aquícola.

A les badies del Delta de l'Ebre (els Alfacs i el Fangar) és una activitat econòmica que es du a terme en algunes instal·lacions de cultiu de musclo i ostres, combina activitats complementàries de guiatge de natura (educació ambiental), embarcacions nàutiques i gastronomia.

Turisme pesquer. La pesca és una de les activitats amb més tradició dins del context social i econòmic del nostre territori, i no només genera llocs de treball i recursos econòmics, sinó que també forma part del patrimoni històric i cultural i de l'atractiu turístic de les nostres costes. Aquestes activitats regulades, desenvolupades pels col·lectius de professionals de la mar, mitjançant contraprestació econòmica, estan orientades a la valoració i difusió de les activitats i productes del medi marí, així com dels costums, tradicions, patrimoni i cultura marinera.

L'aqüicultura està reconeguda per l'Estratègia Marítima de Catalunya 2030 com un objectiu estratègic, dins de l'àmbit d'actuació de l'economia blava.

Al Delta de l'Ebre, aquest sector és estratègic i d'importància econòmica i científica, tal com s'indica a l'estudi de Tarragona i Palau (2013), on es posa de manifest que "la majoria d'empreses del sector aquícola a Catalunya estan ubicades al Delta de l'Ebre i les Terres de l'Ebre i aglutinen unes 55 empreses que ocupen directament a unes 400-500 persones i que representen aproximadament el 95% de l'activitat productiva aquícola catalana". A més, "l'aqüicultura està considerada com un dels sectors de l'agroindústria amb més potencial de creixement, especialment als àmbits de recerca i innovació".

Escola d'Aqüicultura Sant Carles de la Ràpita. Font: Institut Els Alfacs.

Així es disposa territorialment d'un important teixit empresarial aquícola que complementa l'únic centre de recerca científica en aquicultura a Catalunya i l'únic

centre formatiu que imparteix els ensenyaments professionals d'aqüicultura a Catalunya, ambdós ubicats a Sant Carles de la Ràpita: el Centre d'Aqüicultura de l'IRTA i l'Escola d'Aqüicultura.

Vista aèria de l'IRTA Sant Carles de la Ràpita. Font: IRTA, Generalitat de Catalunya.

La iniciativa marítima WestMED de la Comissió Europea pretén desenvolupar una iniciativa marítima integrada basada en l'economia blava, i al seu informe referent a les «Noves tecnologies i competències per a les professions marítimes» diu el següent: La investigació mostra una escassetat de competències en l'economia blava, en les activitats a la Mediterrània occidental. La formació existent i els currículums educatius sovint es registren com a tradicionals i convencionals (Ecorys 2016) i no sempre s'adrecen a les noves necessitats d'innovació (Parlament UE 2015). La manca d'habilitats blaves impedeix el creixement potencial d'activitats innovadores i emergents com l'aqüicultura (...). Promoure l'economia blava al territori és essencial.⁵

En aquest context, caldria reflexionar sobre un aspecte que actualment succeeix en quasi tots els centres educatius, els quals dediquen temps i esforços a organitzar per al seu alumnat la “setmana blanca” on poden gaudir d'uns dies d'esports de neu a la

⁵ Veg. *Towards an initiative for the sustainable development of the blue economy in the western Mediterranean. Stakeholder conference Barcelona, February 2, 2017. Summary of discussions and outcomes.* European Union, 2017, p. 22. [En línia] <<https://www.westmed-initiative.eu/wp-content/uploads/2017/08/westmed-report5en-def-compressed.pdf>>.

mntanya. En canvi, no es valora suficientment l'espai marítim català, amb una longitud total de la línia de la costa de 826,5 km, que s'estén entre el cap Falcó i el riu de la Sénia.

Es podria promoure institucionalment i significativament a les escoles i instituts de Catalunya la "setmana blava", per a aprofitar pedagògicament el potencial del nostre litoral marí i així, divulgar, conscienciar i educar les futures generacions d'alumnes, promovent actituds que contribueixin a la conservació i millora del medi marí, a més de la possibilitat de gaudir l'alumnat d'activitats d'oci de forma sostenible.

En el cas particular del Delta de l'Ebre, es podria considerar un entorn ecològic privilegiat per a gaudir d'aquestes activitats "blaves" sostenibles, i que a la vegada permeten generar ocupació de qualitat al territori.

Bibliografia

Catalunya. Decret 87/2012, de 31 de juliol, sobre la pesca-turisme, el turisme pesquer i aquícola i les demostracions de pesca en aigües marítimes i continentals de Catalunya. (DOGC núm. 6184, 2-8-2012, p. 38951- 38958)

Cazorla, Xavier. *Pla de foment del turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya. Diagnosi i pla d'acció*. Generalitat de Catalunya, juliol 2015. [En línia:] <http://parcsnaturals.gencat.cat/web/.content/home/zona_volcanica_de_la_garrotxa/novetats/documents_i_enllacos_novetats/20150724_00-PF_TURISME_NATURA_ENP_GENCAT_Print_def.pdf>.

Estratègia marítima de Catalunya 2030. Pla Estratègic 2018-2021. Direcció General de Pesca i Afers Marítimes, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Generalitat de Catalunya, novembre 2018. [En línia:] <http://agricultura.gencat.cat/web/.content/08-pesca/politica-maritima/enllacosdocuments/fitxersbinaris/ESTRATEGIA-MARITIMA-2030-Pla-2018-2021_CATALA.pdf>.

Pauli, Gunter (2011): *La economía azul: 100 años, 100 innovaciones, 100 millones de empleos. Un informe para el Club de Roma*. Tusquets. Barcelona.

Tarragona, Eva; Palau, Anna (2013): *Estudi per a la realització de la planificació estratègica de dinamització del sector agroalimentari al Baix Ebre 2013*. Montanyanes. Estratègies creatives per a la dinamització local. [Rialp]. Nota: Aquesta acció ha estat subvencionada pel Servei d'Ocupació de Catalunya en el marc del projecte "Treball a les 7 comarques" i cofinançada pel Fons Social Europeu. [En línia:] <http://www.baixebre.cat/sites/default/files/pagina/491/documents/estudi_sector_agroalimentari_baix_ebre.pdf>.